

De Klankbordgroep

Ontwikkeld een overheid plannen die u niet aanstaan en protesteert u er tegen; grote kans dat u in een klankbordgroep terecht komt. Overall kom je ze tegen; klankbordgroepen. Groepen van burgers en maatschappelijke organisaties die samen met de plannen bestuderen en een consensus proberen te bereiken. Hoe gaat dat nu in zijn werk.

De klankbordgroep is geworden tot een middel om protesterende burgers te bedwingen via geleidelijke weg. Eenmaal in een klankbordgroep is de kans groot dat je wordt opgezogen in het systeem van geleidelijkheid. Samen vergaderen, samen koffie drinken, pauze anekdotes aanhoren van mensen die je na een paar maanden gaat kennen. Je grootste vijanden blijken best aardige mensen. Het wordt alsmoer moeilijker om als protesterende burger de logica van de voorstanders tenminste niet gedeeltelijk te accepteren.

De onduidelijkheden zijn er direct al. Het start bij de samenstelling. wie bepaalt eigenlijk welke groeperingen er in de groep zitten. Logisch gezien is dat de initiatiefnemer, de overheid. Dat geeft haar wel een grote macht, een samenstelling bepaalt mede de uitkomst. Moeten er omwonenden in? zo ja wie dan. De voorzitter van de wijkraad ter plaatse dan maar. Natuurorganisaties. Welke dan; natuurmonumenten of de vlindergroep?

De achterban.

Hebben de leden wel een mandaat van hun achterban en hoe groot is die achterban. Een wijkraadlid die de omwonenden vertegenwoordigt, kent hij hun meningen wel. Is er een enquête gehouden onder de

omwonenden door de wijkraad of is het zijn eigen mening. zoiets vragen tijdens de vergadering is niet erg netjes maar wel noodzakelijk. Nou, achterban raadplegen, dat doen wijkraden zelden.

Het zijn vaak acuut opgerichte groepen van burgers die in actie komen. Groepen die juist niet zo makkelijk in de klankbordgroep komen.

Lastige groepjes met veel argumenten en weinig te verliezen behalve hun omgeving. Groepen die de waarheid willen en durven verkondigen en juist dat is minder gewenst in een klankbordgroep. Want vooral moet het wel beschaafd blijven. we laten elkaar uitspreken, ook als de ander weinig van de materie kennis heeft.

want dat is nog wel de grootste struikelblok. Deskundigheid. Zij alle leden wel even deskundig en ingevoerd in de problematiek. Als de groep start zijn er vaak al rapporten door deskundigen gemaakt. moeilijke rapporten met veel mitsen en maren en afwegingen. Niet iedereen kan de implicaties zomaar snappen. Dat is lastig spreken, de groep zou qua deskundigheid een homogeen karakter moeten hebben.

Een klankbordgroep kan voor de overheid beter uit gerenommeerde groepen bestaan. Groepen die soms afhankelijk zijn van de overheid voor hun subsidie. Subsidie-afhankelijkheid maakt monddood? Bijna alle groepjes die iets met natuur of landinrichting te maken hebben krijgen een vorm van subsidie. Komen elkaar en de provincie ook overall tegen. Vrienden onder elkaar. Een goede basis voor een vriendschappelijk klankbordgroep gesprek. Lekker kopje koffie erbij en de avond is zo voorbij.

Het gebeurt overall. Een stichting begint met een groep enthousiaste vrijwilligers. Acties, protesteren en de wereld willen veranderen.

Voor je het weet heb je het subsidiemonster binnengehaald. Krijgen vrijwilligers vergoedingen, komt er zelfs een betaalde baan vrij. Dan moet je toch wel aardig blijven voor de geldverstrekker

De stemverhouding.

Ieder lid van de klankbordgroep één stem. Het lijkt een goede opzet maar is het democratisch dat een stichting met 2000 donateurs evenveel stemrecht krijgt als een betrokken bedrijf met 10 werknemers? Wat nu als een deelnemende organisatie weliswaar 10.000 leden in Nederland heeft maar in het onderhavige gebied toevallig bijna geen leden. Kan hij dan wel met recht spreken dat 'zijn' 10.000 leden voor of tegen zijn? Kennen de organisaties de mening van hun leden wel goed genoeg voor het specifieke plan waarvoor de klankbordgroep overlegt. Neem het voorbeeld van het fietspad door de Waterleidingduinen. De afgevaardigde van de fietsersbond gaat ervan uit dat 'zijn' leden natuurlijk voor zijn. Nou, zelfs dat blijkt niet altijd het geval. In de Waterleidingduinen blijkt een deel van de leden wil liever wandelen in het gebied dan fietsen. Moet de Fietsersbond dan toch niet eerst een ledenraadpleging houden voordat zij in de klankbordgroep zitting neemt?

Een groep met immense aanhang is natuurlijk natuurmonumenten. Het is een illusie te denken dat alle leden uniforme gedachten hebben over de plannen. Zitting nemen in een klankbordgroep betekent ook dat je precies de mening van de achterban kent. Mooier nog de mening van degenen die daadwerkelijk te maken krijgen met de plannen. Het kan toch niet zo zijn dat de mening van een lid die op 200 km afstand woont van een plangebied even zwaar als de mening van iemand die op zichtafstand woont.

Wie beslist eigenlijk wat er in de notulen komt. Wat als blijkt dat niet alles genotuleerd is en juist de meest pittige opmerkingen zijn afgezwakt of ontbreken.

De voorzitter bepaald veel, heel veel..

Een voorbeeld het fel bestreden fietspad door de Amsterdamse Waterleidingduinen. De Amsterdamse raad had bedacht dat een klankbordgroep helderheid zou kunnen brengen in de complexe materie. De raad verzuimde de status van de groep aan te geven; was het een adviserende klankbordgroep, moesten de besluiten unaniem zijn, hoe zwaar telde elke stem. Onduidelijk was het meteen al.

Alle genoemde voorbeelden deden zich in veelvoud voor. Van de 15 leden waren er 10 die weinig te melden hadden. Als ze al iets te zeggen hebben, tijdens de vergadering was dat weinig relevant en bleek al snel dat deskundigheid minimaal was.

Een speciaal extern ingehuurd voorzitter moest de zaken in goede banen leiden, wie kan daar nu wat tegen hebben? Echter het was al snel duidelijk dat de voorzitter meteen al heel nauwkeurig duidelijk maakte wat de grenzen van de klankbordgroep zijn. Waar je dus niet over mag praten. De avond schiet zo al lekker op. Dat was toch niet de opdracht van de gemeente Amsterdam?

Natuurlijk kan de klankbordgroep organisator deskundigen uitnodigen. Dat initiatief gaat al snel uit van de organiserende partij, de overheid dus. Deskundigen die de plannen gaan verdedigen, de grote voordelen aan de groep duidelijk maken. De minder deskundigen in de groep zijn dan al gauw onder de indruk, hun stemgedrag wordt erdoor beïnvloed. Het is maar de vraag of de 'tegenstanders'

deskundigen van voldoende kaliber kunnen vinden of bekostigen. Wat was de reden om de deskundige uit te nodigen? Informatie verstrekking om daarna erover door te praten. Als dat zo is vereist dat een grote materie kennis van alle aanwezigen, dat is zelden het geval. De voorzitter moet een discussie ook toestaan.

Aandachtspunten.

Een klankbordgroep kan natuurlijk werken. Maar dan moet van te voren duidelijkheid zijn over zaken als voorzitterschap, wie kiest de leden in de groep, het aantal ervan, stemverhouding en hoeveel is elke stem waard.

De voorzitter moet gekozen worden en de deskundigheid van de leden in verhouding zijn met elkaar. Protestgroepen moeten ook zitting kunnen nemen. Notulen moeten door een onafhankelijk bureau worden verzorgd. En niet onbelangrijk, het advies hoeft geen unanieme consensus te bevatten.

Een andere mogelijkheid voor belangengroeperingen; niet deelnemen aan een klankbordgroep. Het advies van de klankbordgroep is dan veel minder zwaarwegend, tenslotte zitten een aantal belangrijke partijen er dan niet in. De argumenten van de belangengroeperingen kunnen via andere kanalen worden geentileerd. Het gevaar dat de klankbordgroep een advies uitbrengt waar de belangengroepering niet achter staat is dan ook niet aanwezig.

Burgerparticipatie raakt nadrukkelijk aan de Algemene Beginselen van Behoorlijk

Bestuur en aan de mate waarin lokale bestuurders:

- hun burgers echt uitnodigen om rechtstreeks en niet-vrijblijvend met hen in gesprek te gaan vóóordat er allerlei verkenningen, laat staan plannen al in een ver stadium zijn. Dát hoort wezenlijk bij 'fair play'.
- zorgen dat burgers echt beseffen dat hun inbreng op prijs gesteld wordt. Dat besef ontstaat alleen door langere tijd open kaart te spelen; zich als overheid niet achter onderaannemers of fraaie glossy's te verstoppen; door échte waardering te tonen voor de inbreng van burgers.
- zorgen dat burgers en bewonersorganisaties zo nodig zeer bijtijds onafhankelijke en deskundige ondersteuning krijgen om als volwaardige partners het gesprek aan kunnen gaan ('equality of arms'). Lokale en nagenoeg permanente aanwezigheid van opbouwwerk is daartoe een zeer belangrijke voorwaarde.